

„Čeština je jazyk rebelů“, napsal Josef Dobrovský, otec českého obrození. Letošní 200. výročí narození tohoto veličána našich kulturních dějin je znamenitou příležitostí, seznámit naši širokou veřejnost s významným vědeckým, sociálním a národnostním bojem Josefa Dobrovského. Uvědomil si význam záchrany jazyka a české kultury a položil základy mohutnému hnutí, kterému říkáme obrození. To, že ho ostatní slovanští jazykovědci nazývali patriarchou Slovanstva, dokresluje širokou platnost jeho díla. Přišel první u nás s myšlenkou kritického hodnocení ve vědě i v životě a nevěřil ničemu, pro co neměl konkrétních důkazů. Byl milován i nenáviděn, milován prostými lidmi, poctivými vědci, obdivován i potírán šlechtou a nenáviděn církevními hodnostáři a jim podobnými. V minulých dobách bývala osobnost tohoto kněze opomíjena, neboť mnohým neznělo jeho jméno příjemně. Nemohlo ani znít. Církevní hierarchii se pěníla krev, když slyšela, že bojuje vědecky proti celibátu a bez okolků vyvrací dogmata a pověry. Neviděli rádi, že kněz je tu vědcem, který přezkoumává minulost národa a jazyka. Bylo to pro ně těžké, protože sami žili z malversací historických údajů.

Chceme svou hrou ukázat bohatost života toho člověka, který byl dosud znám jen jako jakýsi suchý vědec. Chceme ukázat, kam ho mohla zavést — a již ho zaváděla — jeho proslulá kritičnost, kdo způsobil obrat v jeho životě, názorech a tím i v jeho vědecké práci. Chceme ukázat, jak prosí lidé z chuděnického panství na Šumavě mu dali víru v budoucnost národa a češtiny.

V neposlední řadě chceme dokázat, že ona selankovitá doba t. zv. rokoka nebyla zdaleka obdobím pohody, sladkých menuetů, půvabných lidí v brokátu a bílých vlásenkách, komických pánů vrchních, přihlouplých pánů Franců a škrholovitých drábů. Tento mylný odkaz je sám důkazem nesvobody a poroby lidí tehdejší doby. Veřejný život byl tak sešněrován, že vládnoucí šlechta dokázala dokonale předstírat selanku, jak ji známe ze starožitného porculánového nádobí. Pod tímto pudrem však zuřil všude nesmířitelný boj. Ve Francii revoluce, po ní její odezvy ve všech evropských zemích.

Šlechta se zajímala horlivě o vědu a pěstovala „osvícenství“. Rub této vědychtivosti, která se projevovala stavbou muzeí, divadel a obrazáren, je ovšem jiný. Hrabě Nostic mluvil o lásce k umění, když stavěl Stavovské divadlo, ale to mu nevadilo, aby nakonec neprodal celé divadlo také stavům za cenu několikanásobně vyšší stavebních nákladů.

K letošním oslavám Dobrovského chystá Akademie sborník o jeho životě a práci a mimoto se chystají nová vydání některých jeho spisů.

Chtěli jsme svou malou hřivnou přispět na splátku dluhu české kultury Josefu Dobrovskému.

Autoři

1753

1953

MODRÝ ABBÉ

ČESKOSLOVENSKÁ CELOSTATNÍ PREMIÉRA

K. HIRSCH - I. LIVONEC:

MODRÝ ABBÉ

Hra ze života kněze Josefa Dobrovského

o 3 jednáních

Režie: Kamil Bešák

Výprava: J. Sedláček

OSOBY:

František Antonín hrabě Nostic z Rienecku	B. Smola
Anna Luisa hraběnka Nosticová, jeho manželka	M. Vildová-Caltová
Majordomus u Nosticů	J. Valenta
Hraběnka Šternberková	M. Kučerová
Hraběnka Lilgenauová	O. Kemrová
Hraběnka Chotková	L. Řídelová
Baronka Mattenkleudová	A. Frimlová
Jan Vojtěch hrabě Černín z Chuděnic	J. Choc
Vilém Florentin kníže Salm, arcibis- kup pražský	J. Roy
Josef Dobrovský	J. Kahoun
Karel Filip kníže Schwarzenberg, cí- sařský rada	A. Horáček
František Martin Pelcl, vychovatel	B. Ličman
Krchňák, dráb na chuděnickém panství	St. Filipín
Janda	I. Livonec
Klečka	I. Niederle
Jakubec	G. Veselý
Pekárková	I. Filipínová
Trojan	J. Martin
Šlajsová	R. Všelichová
Dolejšová	St. Kofroňová
Vágnér, vrchní chuděnického panství	K. Hirsch
Antonín Strnad, děkan na Chuděni- cích	L. Walter
Marie Fraňová, děvečka	E. M. Kavanová
Tomáš Havlů, nevlastní syn Vágne- rův	J. Toť
Drozda, český bratr	K. Bešák

1. jednání se děje 15. února 1793 v nosticovském paláci
v Praze.

2. jednání v září téhož roku v Chuděnicích.

3. jednání o dva dni později opět u Nosticů v Praze.